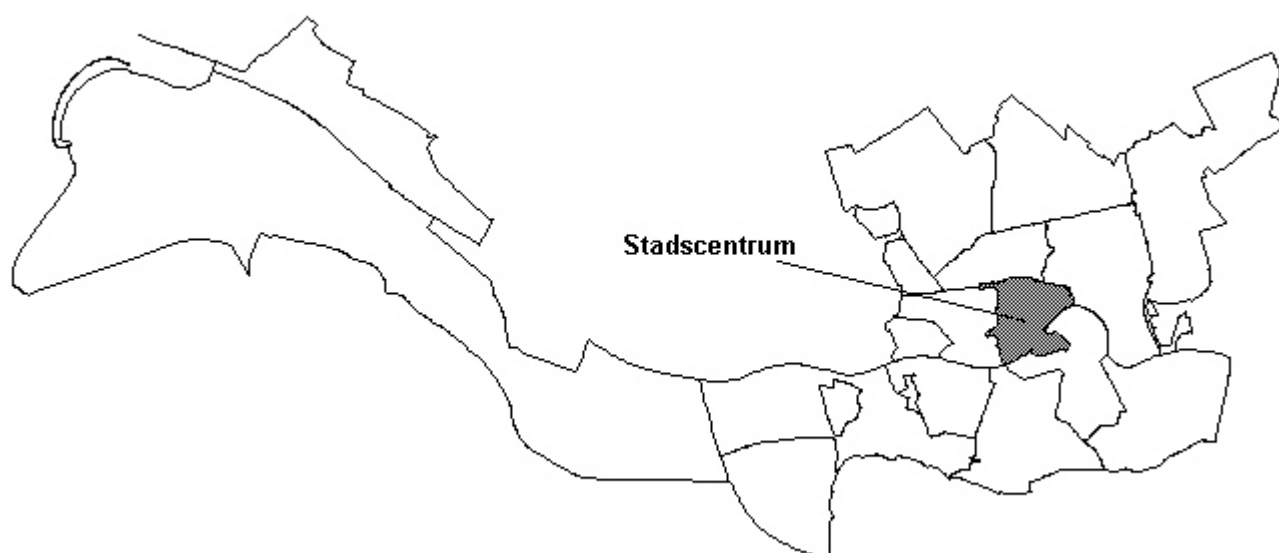

Gezondheidsenquête 2008

De gezondheid van volwassenen in deelgemeente Stadscentrum

Wijkrapportage (CBS-buurt)

Augustus 2009
GGD Rotterdam-Rijnmond

Bianca Stam
Gea Schouten
Berdi Christiaanse

Voorwoord

In dit rapport vindt u de resultaten van de gezondheidsenquête 2008. Dit onderzoek wordt één keer per vier jaar door de GGD Rotterdam-Rijnmond uitgevoerd. Inwoners van 16 jaar en ouder zijn benaderd voor deelname aan het onderzoek. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in alle tien de gemeenten die deel uitmaken van het werkgebied van de GGD Rotterdam-Rijnmond: Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam en Vlaardingen. In de vragenlijst stonden vragen die met de gezondheid te maken hebben. Zo zijn er vragen opgenomen over lichamelijke gezondheid, bewegen, roken, alcoholgebruik, mantelzorg, sociale contacten en de woonomgeving.

In het kader van IWAP (Integrale Wijkactieplannen) zijn per deelgemeente overzichten van de gezondheid op wijkniveau gemaakt. Dit wijkrapport geeft een beeld van de gezondheidssituatie van de inwoners van deelgemeente Stadscentrum.

In november 2009 verschijnt daarnaast het gemeenterapport met Rotterdamse cijfers. Gelijktijdig komt er een rapport uit waarbij de gezondheid van inwoners uit de vier grote steden worden vergeleken. Naast deze rapporten is ook een naslagwerk gemaakt. In dit naslagwerk, 'Onderzoeksmethode gezondheidsenquête 2008 en gezondheid in relatie tot achtergrondkenmerken', wordt dieper ingegaan op de gebruikte onderzoeksmethodiek. Tevens wordt in bovengenoemde rapportage de relatie van de uitkomstmaten met diverse achtergrondvariabelen, zoals leeftijd, geslacht, etnische herkomst en opleiding weergegeven. De belangrijkste uitkomsten van deze analyses worden vermeld in het gemeenterapport.

Ik hoop dat het rapport voldoet aan uw verwachtingen en dat de resultaten een handreiking kunnen bieden voor het ontwikkelen en het uitvoeren van het gezondheidsbeleid van uw deelgemeente.

Mw. Prof. Dr. M.C.H. Donker
Algemeen directeur

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Inhoudsopgave.....	5
Leeswijzer	5
1 Bevolkingssamenstelling.....	7
2 Lichamelijke gezondheid en psychisch welbevinden.....	9
3 Leefstijl.....	11
4 Zorggebruik en mantelzorg	14
5 Woonomgeving	15
6 Huiselijk geweld	17
7 Samenvatting en belangrijkste uitkomsten	18
Bijlage 1 Toelichting bij indicatoren.....	19

Leeswijzer

In dit rapport worden percentages gepresenteerd over algemene en psychische gezondheid, leefstijl, eenzaamheidsgevoel, zorggebruik en de leefomgeving van de inwoners van deelgemeente Stadscentrum. Deze percentages worden per wijk (CBS-buurt) weergegeven en worden vergeleken met de percentages die horen bij de gehele deelgemeente waartoe ze behoren: deelgemeente Stadscentrum.

Omdat we uitspraken doen over de hele bevolking van de deelgemeente en de inwoners van de wijken binnen de deelgemeente, maken we op basis van de steekproef een schatting van het werkelijke percentage. In een aantal tabellen is een 95% betrouwbaarheidsinterval weergegeven. De kans dat het werkelijke percentage binnen de grenzen van het interval ligt, is 95%. Hoe dichter de grenzen bij elkaar liggen, hoe nauwkeuriger het werkelijke percentage benaderd wordt.

Wanneer er wordt gesproken over verschillen (hoger of lager, meer of minder) tussen de wijken is er sprake van een statistisch significant verschil (niet verklaard door toeval). Alle significante verschillen worden in de tabellen vetgedrukt. Daarnaast wordt er bij ieder significant verschil ook gekeken of er na een correctie voor leeftijd en geslacht nog sprake is van een significant verschil. Als dat het geval is, wordt dit in de tabel aangegeven met een sterretje (*). Een aantal percentages zijn minder betrouwbaar omdat het aantal respondenten minder is dan vijf. Voor de duidelijkheid worden deze percentages aangeduid met een hekje (#).

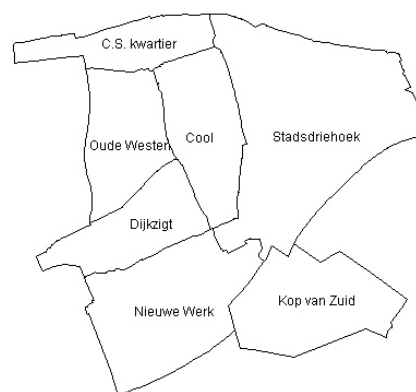
Een uitleg bij de gepresenteerde uitkomstmaten vindt u in bijlage 1.

De deelgemeente Stadscentrum is vergeleken met het gemiddelde van Rotterdam. Als op deelgemeenteniveau de gegevens van 2008 worden vergeleken met gegevens van 2005 dan gaat het om de groep inwoners van 16 tot en met 84 jaar. Het percentage voor 2008 wijkt dan af van het percentage in de tabel, omdat het hier gaat om inwoners van 16 jaar en ouder. Alleen als er sprake is van een toe- of afname ten opzichte van 2005 wordt dit in de tekst genoemd.

1 Bevolkingssamenstelling

Het Stadscentrum bestaat uit zeven wijken en er wonen 30.000 mensen. Voor dit rapport zijn Cool en C.S. Kwartier samengevoegd tot één wijk. Ook Kop van Zuid, Dijkzigt en Nieuwe Werk zijn samengevoegd; dit gebied wordt in dit rapport Kop van Zuid genoemd. In het Stadscentrum is de helft van de inwoners jonger dan 35 jaar. In het Oude Westen is bijna één op de vijf inwoners jonger dan 16 jaar, terwijl op de Kop van Zuid 55% tussen de 16 en 35 jaar is. Iets meer dan de helft van de inwoners van het Stadscentrum is allochtoon. In het Oude Westen is driekwart van de inwoners allochtoon. In vergelijking met Rotterdam wonen er in het Stadscentrum relatief veel hoogopgeleiden. Zij wonen met name in de Stadsdriehoek en de Kop van Zuid. In het Stadscentrum zijn relatief veel eenpersoonshuishoudens. In vergelijking met de rest van Rotterdam hebben veel mensen een betaalde werkkring (70% in Stadscentrum vs. 58% in Rotterdam). Acht procent van de inwoners geeft aan schulden te moeten maken en 11% moet spaarmiddelen aanspreken om rond te komen. Beide percentages zijn vergelijkbaar met de rest van Rotterdam.

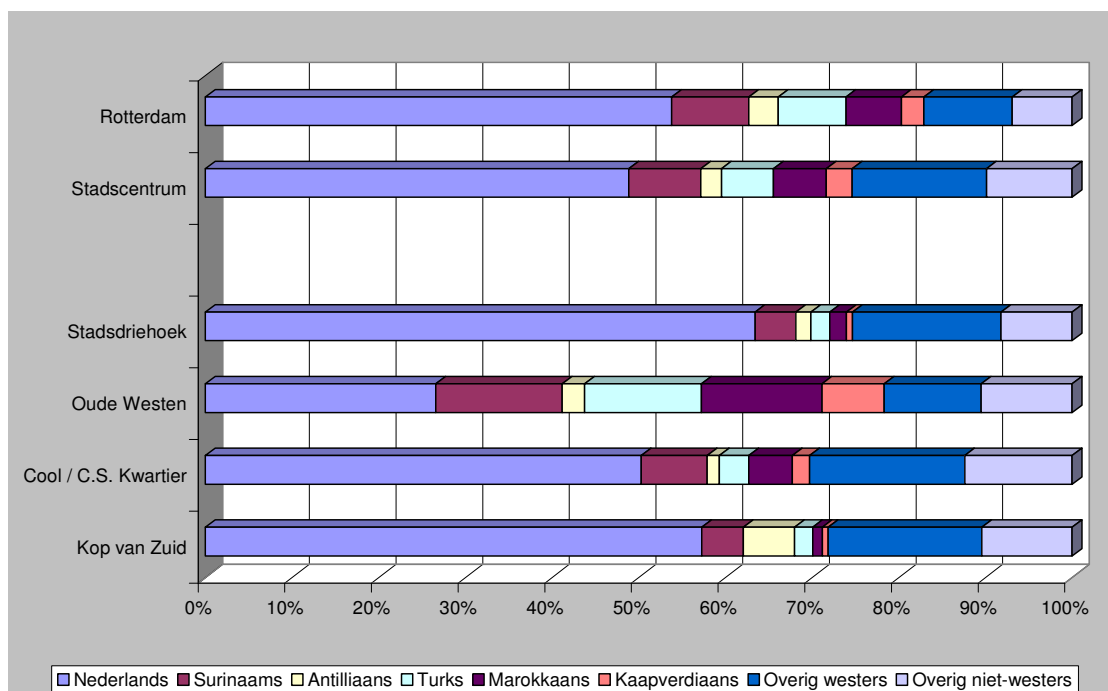

Tabel 1.1 Aantal inwoners in het Stadscentrum naar leeftijdsgroep en wijk

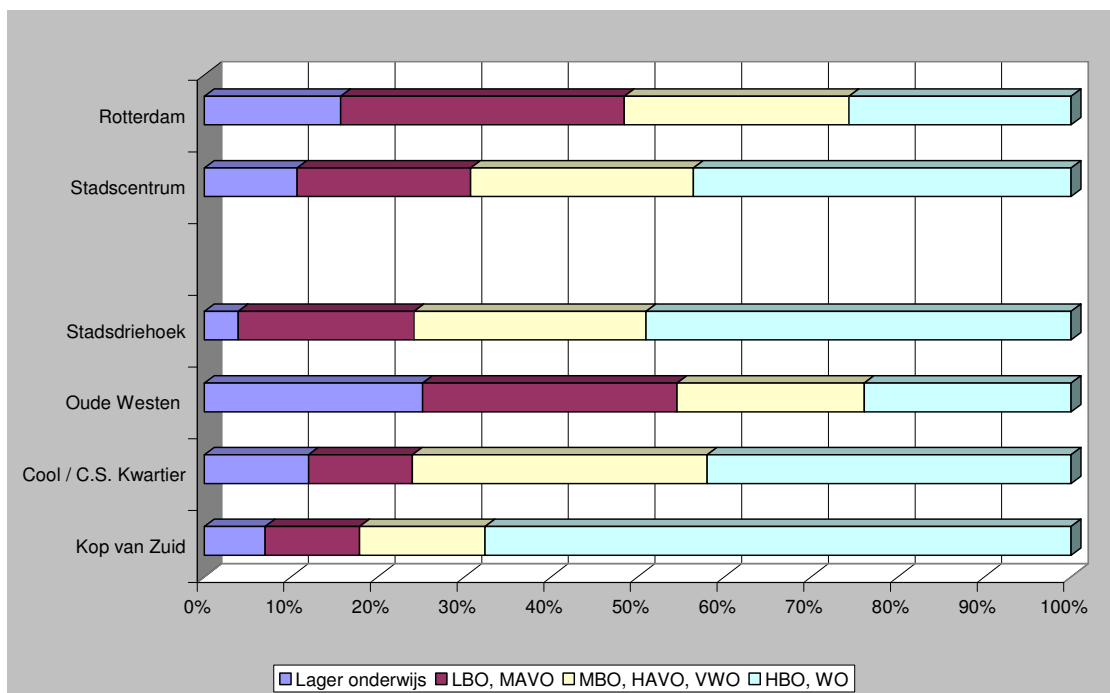
	Inwoners	0 tot 16 jaar	16 tot 35 jaar	35 tot 55 jaar	55 tot 75 jaar	75 jaar en ouder	Respondenten
	n	%	%	%	%	%	n
Rotterdam	582.949	17,8	28,6	28,4	17,9	7,3	5.935
Stadscentrum	30.071	10,2	40,8	27,1	17,2	4,7	274
Wijken							
Stadsdriehoek	12.429	6,0	45,9	26,2	16,6	5,4	89
Oude Westen	9.504	18,4	31,1	29,1	18,1	3,3	63
Cool / CS Kwartier	5.183	8,1	37,8	28,6	18,6	6,8	55
Kop van Zuid ¹	2.955	5,6	55,5	21,6	14,4	2,9	67

Bron: GBA Rotterdam peildatum 1 januari 2008.

¹ Deze wijk bestaat uit de wijken Kop van Zuid, Nieuwe Werk, Dijkzigt.

Figuur 1.1 Herkomst van de inwoners van de wijken in Stadscentrum (GBA Rotterdam, 1 januari 2008)

Figuur 1.2 Opleidingsniveau van de inwoners van 16 jaar en ouder per wijk (gezondheidsenquête 2008)

2 Lichamelijke gezondheid en psychisch welbevinden

Ervaren gezondheid

De ervaren gezondheid is het oordeel van de respondent over zijn of haar eigen gezondheid. In het Stadscentrum ervaart 15,3% van de inwoners van 16 jaar en ouder zijn gezondheid als matig of slecht. In het Oude Westen wordt de gezondheid door één op de drie inwoners als matig of slecht ervaren. Dit percentage is hoger dan in de andere wijken in het Stadscentrum.

Tabel 2.1 Percentage inwoners van 16 jaar en ouder met een matig of slecht ervaren gezondheid

	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	18,7	17,6 - 19,9
Stadscentrum	15,3	10,9 - 21,1
Wijken		
Stadsdriehoek	10,9	5,6 - 20,2
Oude Westen	31,9*	19,8 - 47,1
Cool / CS Kwartier	9,4	4,2 - 19,6
Kop van Zuid	4,5 [#]	0,9 - 20,7

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

* Verschilt significant van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente na correctie voor leeftijd en geslacht.

Chronische ziekten en aandoeningen

In de vragenlijst hebben respondenten aangegeven welke van 23 ziekten en aandoeningen ze in de afgelopen 12 maanden hebben gehad en of deze zijn vastgesteld door een arts. In het Stadscentrum heeft 46,8% minstens één van de gevraagde ziekten of aandoeningen. Dit is lager dan in de andere deelgemeenten. Dit is te verklaren door verschillen in leeftijd en geslacht. Zeventig procent van de inwoners met minimaal één chronische ziekte of aandoening voelt zich hierdoor belemmerd bij het uitvoeren van de dagelijkse bezigheden thuis, op school, op het werk of in de vrijetijdsbesteding. In tabel 2.2 is het voorkomen van een selectie van de nagevraagde ziekten en aandoeningen per wijk te zien. Migraine, hoge bloeddruk, incontinentie en rugaandoeningen komen in het Stadscentrum minder vaak voor. Deze verschillen zijn te verklaren door verschillen in leeftijd en geslacht (m.u.v. migraine). In het Oude Westen komt vaker astma voor dan in de rest van het Stadscentrum. Eén op de vijf inwoners geeft aan deze ziekte te hebben.

Tabel 2.2 Percentage¹ inwoners van 16 jaar en ouder met een ziekte of aandoening

	Rotterdam	Stadscentrum	Stadsdriehoek	Oude Westen	Cool / C.S. Kwartier	Kop van Zuid
Diabetes	5,9	3,6	2,9 [#]	4,4 [#]	6,2 [#]	- [#]
Migraine	15,2	10,1*	10,1	10,4	9,8	10,0
Hoge bloeddruk	16,4	9,6	10,0	11,3	8,3	5,4 [#]
Astma	9,1	7,5	2,3 [#]	19,2*	5,5 [#]	4,4 [#]
Aandoening aan rug	11,5	5,9	7,6	5,7	4,2 [#]	1,5 [#]
Artrose	15,1	11,3	12,4	12,6	8,0	8,5 [#]
Aandoening aan nek / schouder	10,7	9,1	9,4	9,9	9,6	4,6 [#]
Aandoening aan elleboog / pols / hand	7,8	8,0	11,5	8,7	1,9 [#]	- [#]
Depressie	11,0	9,6	6,9	11,9	13,2	9,5

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

* Verschilt significant van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente na correctie voor leeftijd en geslacht.

[#] De aantallen zijn te laag om betrouwbare uitspraken te doen over significantie (n < 5).

Psychisch welbevinden

Met 10 vragen is bepaald hoeveel risico iemand heeft op een depressie. Meer de helft van de inwoners van het Stadscentrum heeft een matig of hoog risico op depressie. Tussen de wijken zijn geen verschillen. Het percentage mensen van 16 tot 85 jaar met een matig of hoog risico op depressie in het Stadscentrum toegenomen van 39% in 2005 tot 51,7% in 2008. In de Stadsdriehoek is dit percentage toegenomen van

31,1% in 2005 tot 47% in 2008. In de deelgemeente wordt in vergelijking met de rest van Rotterdam door minder inwoners medicatie gebruikt voor angst, depressie, spanning en stress.

Tabel 2.3 Percentage inwoners van 16 jaar en ouder met een matig of hoog risico op depressie

	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	48,0	46,4 - 49,5
Stadscentrum	51,9	44,8 - 58,9
Wijken		
Stadsdriehoek	47,4	36,3 - 58,8
Oude Westen	62,1	47,1 - 75,2
Cool / CS Kwartier	49,1	36,7 - 61,6
Kop van Zuid	51,0	37,1 - 64,7

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

Eenzaamheid

Eén op de drie inwoners van het Stadscentrum is matig tot (zeer) ernstig eenzaam. Dit percentage is lager dan in de andere deelgemeenten. Ook is het lager ten opzichte van 2005. In 2005 was de helft van de inwoners van 16 tot 85 jaar matig tot (zeer) ernstig eenzaam. In de Stadsdriehoek komt eenzaamheid minder vaak voor dan in de andere wijken, terwijl het in Cool / C.S. Kwartier vaker voorkomt. Hier is 45,7% matig tot (zeer) ernstig eenzaam. In vergelijking met 2005 is in de Stadsdriehoek eenzaamheid afgenomen (49,1% in 2005 vs. 24,6% in 2008).

Tabel 2.4 Percentage inwoners van 16 jaar en ouder met matige tot zeer ernstige eenzaamheid

	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	42,2	40,6 - 43,7
Stadscentrum	34,0*	27,8 - 40,9
Wijken		
Stadsdriehoek	25,2*	16,8 - 35,9
Oude Westen	41,7	27,7 - 57,2
Cool / CS Kwartier	45,7*	34,1 - 57,8
Kop van Zuid	36,3	24,2 - 50,4

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

* Verschilt significant van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente na correctie voor leeftijd en geslacht.

3 Leefstijl

Manier van leven

In het Stadscentrum vindt 37,9% van de inwoners dat zijn manier van leven 'niet gezond / niet ongezond', 'ongezond' of 'zeer ongezond is'. Er zijn geen verschillen tussen de wijken.

Tabel 3.1 Percentage inwoners van 16 jaar en ouder dat de manier van leven niet gezond / niet ongezond of (zeer) ongezond vindt

	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	32,7	31,2 - 34,1
Stadscentrum	37,9	31,2 - 45,1
Wijken		
Stadsdriehoek	39,8	29,0 - 51,8
Oude Westen	39,7	26,8 - 54,1
Cool / CS Kwartier	35,6	24,5 - 48,5
Kop van Zuid	27,1	17,3 - 39,9

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

Overgewicht

Bijna één op de drie inwoners van het Stadscentrum heeft matig overgewicht en nog eens 8,1% heeft obesitas. Het percentage inwoners met obesitas is lager dan in de andere deelgemeenten. In de Stadsdriehoek wonen in vergelijking met de andere wijken de meeste mensen met matig overgewicht; 40% heeft overgewicht.

Tabel 3.2 Percentage inwoners van 16 jaar en ouder met matig overgewicht of obesitas

	Matig overgewicht (BMI 25-30)		Obesitas (BMI ≥ 30)	
	% ¹	95% BI ²	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	33,6	32,1 - 35,0	14,4	13,3 - 15,5
Stadscentrum	30,9	24,7 - 37,8	8,1*	5,3 - 12,1
Wijken				
Stadsdriehoek	39,8*	29,3 - 51,3	5,6	2,7 - 11,2
Oude Westen	18,4	9,1 - 33,7	14,3	6,9 - 27,1
Cool / CS Kwartier	28,0	18,7 - 39,6	5,3 [#]	1,7 - 15,3
Kop van Zuid	23,4	13,0 - 38,5	10,0	3,9 - 23,4

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

* Verschilt significant van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente na correctie voor leeftijd en geslacht.

[#] De aantallen zijn te laag om betrouwbare uitspraken te doen over significantie (n < 5).

Lichaamsbeweging

Aan de hand van meerdere vragen over het beweeggedrag kan worden bepaald hoeveel procent van de inwoners voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB). Volwassenen voldoen aan de NNGB als ze op minimaal vijf dagen van de week een half uur matig intensief actief zijn. In het Stadscentrum voldoet 55,3% niet aan deze norm. Dit percentage is hoger dan in de andere deelgemeenten. Zowel mannen als vrouwen uit het Stadscentrum voldoen vaker niet aan de NNGB dan mannen en vrouwen uit de rest van de stad. Inwoners van 16 tot 35 jaar uit het centrum voldoen vaker niet aan de norm dan 16 tot 35-jarigen uit Rotterdam. Bij de andere leeftijdsgroepen zien we geen significante verschillen.

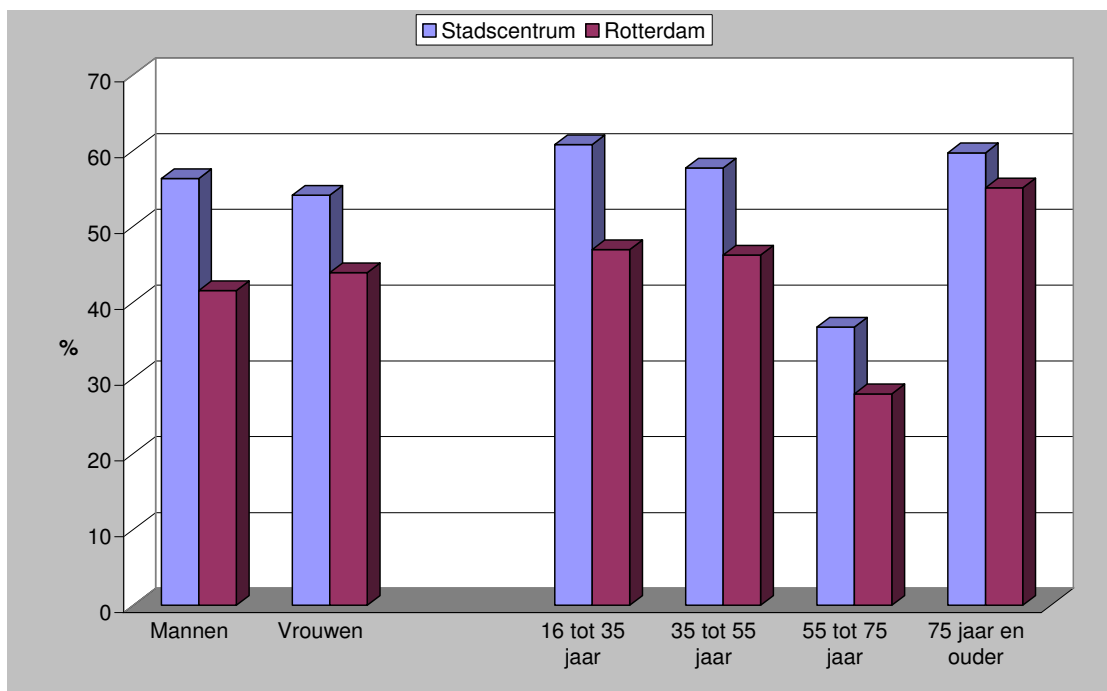
Tabel 3.3 Percentage inwoners van 16 jaar en ouder dat niet voldoet aan de beweegnorm

	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	42,7	41,2 - 44,2
Stadscentrum	55,3*	48,0 - 62,3
Wijken		
Stadsdriehoek	50,6	39,1 - 62,0
Oude Westen	61,7	46,5 - 74,8
Cool / CS Kwartier	59,7	47,1 - 71,1
Kop van Zuid	52,3	38,5 - 65,8

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

* Verschilt significant van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente na correctie voor leeftijd en geslacht.

Figuur 3.1 Percentage inwoners dat niet voldoet aan de beweegnorm

Roken

Eén op de drie inwoners uit het Stadscentrum rookt; 39,3% van de mannen en 27% van de vrouwen. Op de Kop van Zuid roken minder mensen dan in de andere wijken; slechts één op de vijf rookt. Dit verschil is echter te verklaren door verschillen in leeftijd en geslacht. Wanneer hiervoor gecorrigeerd wordt, verdwijnt dit verschil.

Tabel 3.4 Percentage inwoners van 16 jaar en ouder dat rookt

	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	27,9	26,5 - 29,3
Stadscentrum	33,3	26,8 - 40,6
Wijken		
Stadsdriehoek	36,7	26,3 - 48,6
Oude Westen	36,9	24,0 - 52,0
Cool / CS Kwartier	26,3	16,3 - 39,6
Kop van Zuid	19,9	11,2 - 32,9

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

* Verschilt significant van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente na correctie voor leeftijd en geslacht.

Alcoholgebruik

In het Stadscentrum wordt door meer inwoners dan gemiddeld in Rotterdam wel eens alcohol gedronken (84,2% in het Stadscentrum vs. 74,8% in Rotterdam). Indien mannen meer dan 21 glazen alcoholische drank per week drinken en vrouwen meer dan 14 glazen worden zij beschouwd als overmatige drinkers. In het Stadscentrum is 13,3% van de inwoners een overmatige drinker.

Tabel 3.5 Percentage inwoners van 16 jaar en ouder dat overmatig drinkt

	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	9,9	9,0 - 10,9
Stadscentrum	13,3	8,9 - 19,3
Wijken		
Stadsdriehoek	18,3	10,8 - 29,2
Oude Westen	3,9 [#]	0,5 - 24,0
Cool / CS Kwartier	12,1	5,5 - 24,3
Kop van Zuid	14,0	6,4 - 28,1

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

[#] De aantallen zijn te laag om betrouwbare uitspraken te doen over significantie (n < 5).

Drugsgebruik

Twee op de vijf inwoners van 16 tot 55 jaar van het Stadscentrum heeft ooit cannabis gebruikt. Dit is meer dan in Rotterdam waar 28% ooit cannabis heeft gebruikt. Tussen de wijken in het Stadscentrum kunnen

geen verschillen worden aangetoond en varieert het percentage van 34,6% in Cool / CS Kwartier tot 48,3% in het Oude Westen.

Achttien procent van de 16 tot 55-jarigen uit het Stadscentrum heeft wel eens harddrugs gebruikt. Dit percentage is hoger dan in de andere deelgemeenten in Rotterdam. Het percentage inwoners van 16 tot 55 jaar dat in het afgelopen jaar harddrugs heeft gebruikt is in de deelgemeente (6,4%) vergelijkbaar met de rest van Rotterdam (3,7%). Mannen uit de deelgemeente hebben vaker ooit harddrugs gebruikt dan mannen uit de rest van Rotterdam. Ook in de leeftijdsgroepen 16 tot 35 jaar en 35 tot 55 jaar zien we een verhoogd percentage mensen dat ooit harddrugs heeft gebruikt.

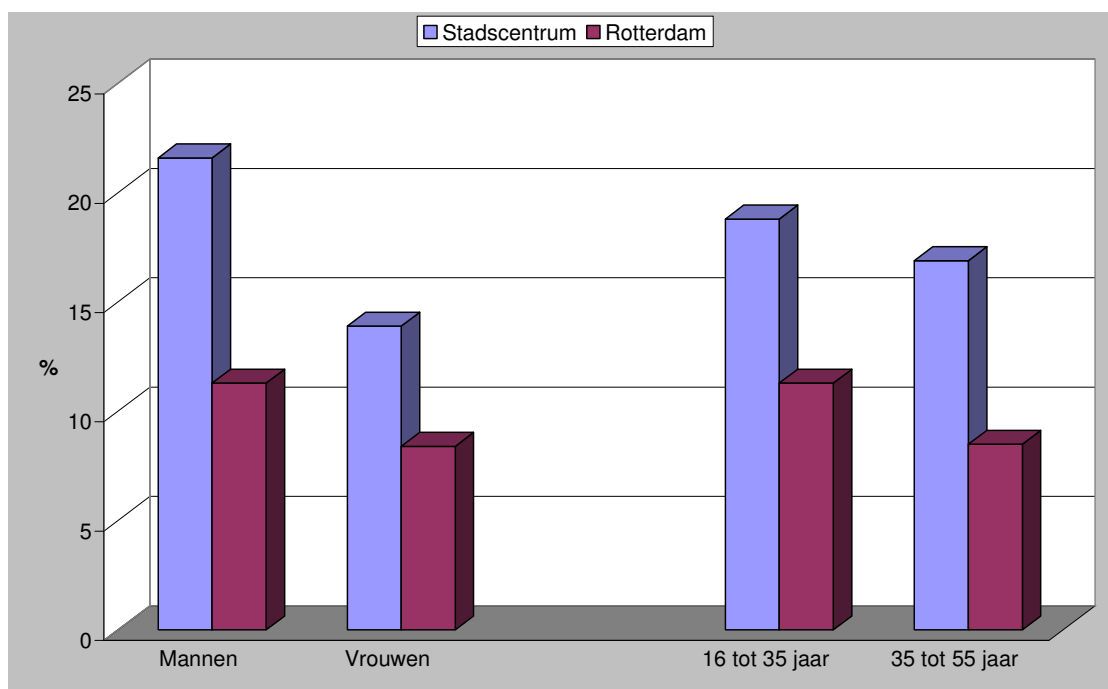
Tabel 3.6 Percentage inwoners van 16 tot 55 jaar dat ooit harddrugs gebruikt heeft

	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	9,9	8,7 - 11,2
Stadscentrum	18,0*	12,2 - 25,7
Wijken		
Stadsdriehoek	18,2	9,4 - 32,1
Oude Westen	14,9	5,6 - 34,0
Cool / CS Kwartier	20,1	10,8 - 34,2
Kop van Zuid	21,4	11,8 - 35,7

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

* Verschilt significant van andere deelgemeenten of van andere wijken in de deelgemeente na correctie voor leeftijd en geslacht.

Figuur 3.2 Percentage inwoners dat ooit harddrugs gebruikt heeft

Seksueel risicogedrag

Vijftien procent van de 16 tot 55-jarigen uit het Stadscentrum heeft in de afgelopen 12 maanden seks gehad met losse partner(s). Een losse partner is een partner waarmee de respondent geen vaste relatie heeft of waarbij de relatie binnen 3 maanden weer over was. Ongeveer de helft van deze mensen vertoont risicogedrag, omdat men aangeeft niet altijd een condoom te gebruiken bij seks met een losse partner.

Tabel 3.7 Percentage inwoners van 16 tot 55 jaar dat in de afgelopen 12 maanden seks heeft gehad met losse partner(s)

	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	10,7	9,6 - 12,1
Stadscentrum	15,3	10,0 - 22,8
Wijken		
Stadsdriehoek	16,4	8,0 - 30,5
Oude Westen	9,3 [#]	2,7 - 27,4
Cool / CS Kwartier	19,7	10,9 - 33,1
Kop van Zuid	16,9	8,6 - 30,6

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

[#] De aantallen zijn te laag om betrouwbare uitspraken te doen over significantie (n < 5).

4 Zorggebruik en mantelzorg

Zorggebruik

Zeventig procent van de inwoners van het Stadscentrum is in het afgelopen jaar bij de huisarts geweest, 73,5% is bij de tandarts geweest en 10,7% heeft contact gehad met de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) of het algemeen maatschappelijk werk (AMW). Tussen de wijken zijn geen verschillen aantoonbaar.

Tabel 4.1 Percentage inwoners van 16 en ouder in het afgelopen jaar contact heeft gehad met de huisarts, tandarts en GGZ of AMW

	Huisarts		Tandarts		GGZ / AMW	
	% ¹	95% BI ²	% ¹	95% BI ²	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	73,7	72,3 - 75,0	67,2	65,8 - 68,6	8,8	7,9 - 9,7
Stadscentrum	70,1	63,0 - 76,3	73,5	66,9 - 79,2	10,7	7,0 - 15,9
Wijken						
Stadsdriehoek	72,3	60,5 - 81,6	79,9	69,3 - 87,5	11,7	6,0 - 21,5
Oude Westen	70,0	54,6 - 82,0	67,2	52,5 - 79,2	8,1	3,5 - 17,5
Cool / CS Kwartier	63,7	51,1 - 74,6	65,5	52,5 - 76,5	13,7	8,2 - 22,1
Kop van Zuid	71,4	59,1 - 81,2	73,2	58,4 - 84,1	6,6	2,5 - 16,2

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

Mantelzorg geven

9,2% van de inwoners van 16 jaar en ouder gaf op het moment van het onderzoek mantelzorg. In de Stadsdriehoek wonen relatief veel mensen die mantelzorg geven (14,7%).

Tabel 4.2 Percentage inwoners van 16 en ouder dat momenteel mantelzorg geeft

	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	10,2	9,3 - 11,3
Stadscentrum	9,2	5,8 - 14,5
Wijken		
Stadsdriehoek	14,7*	8,3 - 24,7
Oude Westen	4,4 [#]	1,4 - 12,9
Cool / CS Kwartier	3,8 [#]	1,0 - 14,2
Kop van Zuid	5,8	1,4 - 21,5

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

* Verschilt significant van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente na correctie voor leeftijd en geslacht.

[#] De aantallen zijn te laag om betrouwbare uitspraken te doen over significantie (n < 5).

5 Woonomgeving

Tevredenheid woning en woonomgeving

90,9% van de inwoners van het Stadscentrum geeft de woning een voldoende en de woonomgeving wordt door 88,6% met een voldoende beoordeeld. In het Oude Westen wordt de woonomgeving slechter beoordeeld dan in de andere wijken; slechts 78,5% beoordeelt de woonomgeving als voldoende.

Tabel 5.1 Percentage inwoners van 16 jaar en ouder dat een voldoende geeft aan de woning en woonomgeving

	Woning		Woonomgeving	
	% ¹	95% BI ²	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	87,9	86,8 - 88,9	85,4	84,3 - 86,5
Stadscentrum	90,9	85,5 - 94,4	88,6	83,3 - 92,4
Wijken				
Stadsdriehoek	94,0	84,0 - 97,9	93,0	83,4 - 97,2
Oude Westen	86,4	71,0 - 94,3	78,5*	64,6 - 87,9
Cool / CS Kwartier	86,0	76,1 - 92,3	87,5	77,9 - 93,3
Kop van Zuid	96,1	87,9 - 98,8	94,1	80,5 - 98,4

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

* Verschilt significant van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente na correctie voor leeftijd en geslacht.

Milieuproblemen in de buurt

De respondenten is gevraagd om aan te geven wat de drie grootste (milieu)problemen zijn die ze in hun wijk ervaren. Geluidsoverlast, milieubelasting door verkeer en luchtvervuiling wordt door meer inwoners van het Stadscentrum als probleem ervaren dan door inwoners van de andere deelgemeenten. In de Stadsdriehoek wordt vaker dan in de andere wijken milieuvervuiling door verkeer en luchtvervuiling genoemd. In het Oude Westen worden juist rommel op straat en hondenpoep vaker genoemd.

In het Stadscentrum ervaart bijna een kwart van de inwoners van 16 tot 55 jaar geluidsoverlast door (snel)trams of metro's. Dit is meer dan in Rotterdam gemiddeld. In het Oude Westen hebben relatief de meeste mensen last van dit type geluidsoverlast. Twee op de vijf inwoners van het Stadscentrum ervaren geluidshinder door bouw- of sloopactiviteiten. Ook dit percentage is hoger dan het Rotterdamse gemiddelde. Overigens heeft men in het Stadscentrum minder vaak last van geluidshinder veroorzaakt door verkeer waar men harder mag rijden dan 50 km per uur (12,1% in het Stadscentrum vs. 19,9% in Rotterdam).

Tabel 5.2 Percentage¹ inwoners van 16 jaar en ouder dat last heeft van rommel op straat, hondenpoep, milieuvervuiling door verkeer, luchtvervuiling en geluidsoverlast

	Rotterdam	Stadscentrum	Stadsdriehoek	Oude Westen	Cool / C.S. Kwartier	Kop van Zuid
Rommel op straat	40,2	45,3	43,2	59,1*	41,1	28,1*
Geluidsoverlast	32,0	44,9*	38,3	56,5	50,9	37,5
Hondenpoep	36,9	32,6	27,4	50,0*	27,2	24,6
Milieuvervuiling door verkeer	16,5	28,4*	37,9*	14,1*	24,2	25,5
Luchtvervuiling	18,3	27,8*	38,2*	9,2*	26,6	25,3
Geluidshinder door (snel)tram, metro ²	14,9	23,1*	18,1	39,4*	15,3	22,8
Geluidshinder door bouw- / sloopactiviteiten ²	24,5	41,7*	31,1*	46,6	55,1	53,6

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² Geluidsoverlast ervaren door inwoners van 16 tot 55 jaar.

* Verschilt significant van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente na correctie voor leeftijd en geslacht.

Groen in de buurt

In het Stadscentrum is het percentage inwoners van 16 jaar en ouder dat een voldoende geeft aan het groen in de buurt lager dan in de rest van Rotterdam. Slechts 41,9% is tevreden over het groen en beoordeelt het met een voldoende, terwijl in Rotterdam twee derde van de inwoners een voldoende geeft. De Kop van Zuid wijkt positief af van het gemiddelde van de deelgemeente.

Tabel 5.3 Percentage inwoners van 16 en ouder dat het groen in de buurt een voldoende geeft

	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	67,3	65,9 - 68,7
Stadscentrum	41,9*	35,2 - 49,0
Wijken		
Stadsdriehoek	41,8	31,2 - 53,2
Oude Westen	33,7	21,2 - 49,0
Cool / CS Kwartier	39,5	26,7 - 54,0
Kop van Zuid	68,6*	56,7 - 78,6

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

* Verschilt significant van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente na correctie voor leeftijd en geslacht.

Sociale cohesie

Driekwart van de inwoners van het Stadscentrum ervaart de sociale cohesie in de wijk als laag. Dit is hoger dan in de andere deelgemeenten. Dit verschil kan worden verklaard door de geslachts- en leeftijdsopbouw in de deelgemeente, want na correctie hiervoor verdwijnt het verschil.

Tabel 5.4 Percentage inwoners van 16 en ouder dat de sociale cohesie in de wijk laag vindt

	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	67,0	65,6 - 68,4
Stadscentrum	74,5	68,1 - 79,9
Wijken		
Stadsdriehoek	75,5	64,2 - 84,0
Oude Westen	74,1	61,4 - 83,8
Cool / CS Kwartier	77,8	65,2 - 86,7
Kop van Zuid	64,0	49,8 - 76,1

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

* Verschilt significant van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente na correctie voor leeftijd en geslacht.

Veiligheidsgevoelens

Het percentage inwoners dat zich 's avonds of 's nachts wel eens onveilig voelt, is in het Stadscentrum hoger dan gemiddeld in Rotterdam. Ruim twee derde (71,2%) van de inwoners in het Stadscentrum voelt zich 's avonds of 's nachts wel eens onveilig tegenover 63,8% van de Rotterdammers. Tussen de wijken in de deelgemeente konden geen verschillen worden aangetoond. Het percentage inwoners in het Stadscentrum dat zich overdag wel eens onveilig voelt (44,1%), is vergelijkbaar met Rotterdam.

6 Huiselijk geweld

In het Stadscentrum geeft 5,6% van de inwoners aan ooit slachtoffer te zijn geweest van huiselijk geweld. Tussen de wijken in het Stadscentrum zijn geen verschillen waarneembaar.

Tabel 6.1 Percentage inwoners van 16 en ouder dat ooit slachtoffer is geweest van huiselijk geweld

	% ¹	95% BI ²
Rotterdam	8,2	7,4 - 9,1
Stadscentrum	5,6	3,3 - 9,3
Wijken		
Stadsdriehoek	5,7	2,5 - 12,1
Oude Westen	5,5	2,0 - 14,4
Cool / CS Kwartier	7,0 [#]	3,1 - 15,1
Kop van Zuid	3,4 [#]	0,9 - 11,7

¹ Gewogen percentage, vetgedrukte percentages wijken significant af van de rest van Rotterdam of van de rest van de deelgemeente.

² 95% betrouwbaarheidsinterval.

[#] De aantallen zijn te laag om betrouwbare uitspraken te doen over significantie ($n < 5$).

7 Samenvatting en belangrijkste uitkomsten

De gezondheid van de inwoners van het Centrum is voor veel gezondheidsmaten vergelijkbaar met de rest van Rotterdam. Vijftien procent van de inwoners ervaart zijn gezondheid als matig of slecht. In het Oude Westen voelt men zich ongezonder; één op de drie inwoners vindt dat zijn gezondheid matig of slecht is. De manier van leven wordt door 38% van de inwoners van het Centrum als niet gezond / niet ongezond of (zeer) ongezond ervaren.

Hoge bloeddruk, incontinentie en rugaandoeningen komen in het Stadscentrum minder vaak voor. Deze verschillen zijn echter verklaren door verschillen in leeftijd (het centrum is een relatief jonge deelgemeente) en geslacht. In het Oude Westen geven meer mensen aan astma of COPD te hebben dan elders in de stad.

De helft van de inwoners van de deelgemeente heeft een matig of hoog risico op depressie. Hoewel dit percentage vergelijkbaar is met Rotterdam, zien we wel een toename onder 16 tot 85-jarigen van 39% in 2005 tot 52% in 2008. In vergelijking met de stad gebruiken minder mensen medicatie voor angst, depressie, spanning of stress. Ook voelen minder mensen zich eenzaam. Toch voelt één op de drie inwoners van het centrum zich eenzaam. In Cool / C.S. Kwartier voelen meer mensen (46%) zich eenzaam dan gemiddeld in de deelgemeente (34%).

De leefstijl van de inwoners van de deelgemeente is grotendeels vergelijkbaar met Rotterdam. Het percentage inwoners dat echter de beweegnorm niet haalt is groter dan in andere deelgemeenten. Meer dan de helft (55%) haalt de beweegnorm niet. Ook het percentage inwoners dat ooit harddrugs of cannabis heeft gebruikt is hoger dan gemiddeld in Rotterdam. Bijna één op de vijf inwoners heeft wel eens harddrugs gebruikt en twee op de vijf heeft wel eens cannabis gebruikt. Daarnaast heeft nog bijna veertig procent van de inwoners overgewicht, van wie 8% obesitas. In de Stadsdriehoek is het percentage inwoners met matig overgewicht hoger dan in de andere wijken. Eén op de drie inwoners van de deelgemeente rookt, 13% drinkt overmatig veel alcohol en 15% heeft in het jaar voorafgaand aan het onderzoek seks gehad met losse partner(s).

Het zorggebruik is vergelijkbaar met de rest van de stad. Ook het aantal mantelzorgers is vergelijkbaar. In de Stadsdriehoek wonen meer mantelzorgers dan in de rest van de deelgemeente; 15% is mantelzorger.

Rond de 90% van de inwoners van het centrum geeft een voldoende aan de woning en de woonomgeving. Alleen in het Oude Westen is men minder tevreden over de woonomgeving; slechts 79% beoordeelt de woonomgeving als voldoende. In het Stadscentrum wordt geluidsoverlast, milieubelasting door het verkeer en luchtvervuiling vaker als probleem ervaren dan in Rotterdam. Er is meer geluidshinder door (snel)trams en metro's en door bouw- of sloopactiviteiten. In de Stadsdriehoek wordt milieuvervuiling door verkeer en luchtvervuiling vaker als probleem genoemd en in het Oude Westen heeft men vaker last van rommel op straat, hondenpoep en geluidshinder door (snel)trams of metro's. Slechts 41,9% van de inwoners van het Stadscentrum is tevreden over het groen in de buurt. Driekwart van de inwoners vindt de sociale cohesie in de buurt laag. Dit is slechter dan in de rest van de stad, maar dit kan worden verklaard door verschillen in bevolkingsopbouw. Het percentage inwoners dat zich 's avonds of 's nachts wel eens onveilig voelt, is hoger dan in Rotterdam.

Bijlage 1 Toelichting bij indicatoren

Opleiding

Er is gevraagd naar de hoogst voltooide afgeronde opleiding.

Werksituatie

Er is gevraagd welke situatie het meest van toepassing is op de respondent. Men kon kiezen uit: 'betaald werken' (32, 20-32, 12-20, <12 uur per week), 'met pensioen', 'werkloos / werkzoekend', 'arbeidsongeschikt', 'bijstandsuitkering', 'fulltime huisman/huisvrouw' of 'ik volg onderwijs / studeer'.

Ervaren gezondheid

De ervaren gezondheid van de respondenten is nagevraagd met de volgende vraag: 'Hoe zou u over het algemeen uw gezondheid noemen?'. Deze vraag kon beantwoord worden met 'uitstekend', 'zeer goed', 'goed', 'matig' en 'slecht'.

Chronische aandoeningen

In de vragenlijst hebben respondenten aangegeven welke van de ziekten en aandoeningen (23 stuks) ze in de afgelopen 12 maanden hebben gehad en of deze zijn vastgesteld door een arts.

Risico op depressie

Om een beeld te krijgen van de psychische gezondheid is een vragenset van 10 vragen (K10) in de vragenlijst opgenomen. De K10 is een maat voor psychische gezondheid en meet in het bijzonder depressieve klachten in de maand voorafgaand aan het onderzoek. Aan de hand van de uitkomsten van de K10 kan bepaald worden hoeveel risico (hoog, matig, weinig of geen) iemand heeft op een depressie.

Eenzaamheid

De cijfers over eenzaamheid zijn gebaseerd op de eenzaamheidsschaal van de Jong et al (1985). Deze schaal bestaat uit 11 vragen die zowel op de sociale als emotionele eenzaamheid betrekking hebben. Bij sociale eenzaamheid wordt een ondersteunend netwerk gemist met als gevolg gevoelens van verveling en doelloosheid en bij emotionele eenzaamheid wordt het missen van intieme relaties bedoeld wat leidt tot gevoelens van verlatenheid en intens verdriet. De score op de eenzaamheidsschaal wordt in 4 klassen ingedeeld: niet eenzaam (0-2), matig eenzaam (3-8), ernstig eenzaam (9-10) en zeer ernstig eenzaam (11). De laatste drie klassen worden samengevoegd tot de groep 'eenzamen' (3-11).

Manier van leven

Met de volgende vraag in de vragenlijst is gekeken hoe gezond de respondenten hun eigen manier van leven vinden: 'Hoe gezond vindt u alles bij elkaar genomen uw manier van leven?'. De antwoordmogelijkheden op deze vraag zijn: 'zeer gezond', 'gezond', 'niet gezond, niet ongezond', 'ongezond' of 'zeer ongezond'.

Overgewicht

Een maat voor overgewicht is de Body Mass Index (BMI). Op basis van het lichaamsgewicht en de lengte van een persoon kan de BMI berekend worden ($\text{gewicht} / \text{lengte}^2$). Bij een BMI groter dan of gelijk aan 25 is er sprake van overgewicht. Is de BMI groter dan of gelijk aan 30, dan is er sprake van obesitas (ernstig overgewicht).

Nederlandse Norm Gezond Bewegen

Aan de hand van meerdere vragen naar verschillende vormen van lichaamsbeweging en de duur hiervan, kan berekend worden hoeveel procent van de inwoners voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB). Volwassenen (18 jaar en ouder) voldoen aan deze norm als ze op minimaal vijf dagen (nog beter zou zijn op alle dagen) van de week een half uur matig intensief actief zijn. Voorbeelden van matig intensieve activiteiten zijn sport, fietsen van en naar het werk of school, stevig wandelen en tuinieren. Ook kan men lichamelijk actief zijn op het werk of door het verrichten van huishoudelijke werkzaamheden.

Overmatig alcohol gebruik

In de vragenlijst zijn meerdere vragen opgenomen over het gebruik van alcohol. Naast de vraag of de persoon wel of niet alcohol drinkt, werd gevraagd naar de frequentie en het aantal glazen dat er per keer gemiddeld gedronken wordt. Indien mannen meer dan 21 glazen alcoholische drank per week drinken en vrouwen meer dan 14 glazen worden zij beschouwd als overmatige drinkers. Dit begrip zegt dus iets over het gemiddelde drinkgedrag.

Harddrugs

In de vragenlijst is gevraagd of mensen de volgende middelen (harddrugs) wel eens (ooit) gebruikt hebben: heroïne, cocaïne, amfetamine, LSD en XTC bedoeld. Harddrugs zijn schadelijker voor het lichaam dan cannabis.

Seksueel risicogedrag

Er werd gevraagd naar het hebben van seksueel contact met vaste en / of losse partners en het condoomgebruik bij seksuele contacten met losse partners. Onder seksueel contact werd in dit onderzoek het volgende verstaan: anale seks, vaginale seks en / of orale seks. Een losse partner is in de vragenlijst omschreven als 'een partner waarmee de respondent geen vaste relatie heeft of waarbij de relatie binnen 3 maanden weer over was'.

Zorggebruik

Er is gevraagd of men in de afgelopen 12 maanden zelf contact had gehad met de huisarts, tandarts, een instelling voor geestelijke gezondheidszorg (GGZ) of het algemeen maatschappelijk werk (AMW). Het zorggebruik GGZ en AMW zijn samengevoegd tot één indicator.

Mantelzorg

Mantelzorg is in de enquête omschreven als de zorg die iemand geeft aan een bekende uit zijn of haar omgeving, zoals een partner, ouder, kind, buurman of –vrouw, vriend(in), als deze persoon voor langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt is. Deze zorg kan bestaan uit het huishouden doen, wassen, aankleden, gezelschap houden, vervoer, geldzaken regelen, enzovoorts. Mantelzorg wordt niet betaald.

Tevredenheid woning en woonomgeving

In de vragenlijst is de vraag gesteld hoe tevreden de respondent is met zijn of haar woonomgeving en woning. De tevredenheid met de woonomgeving en woning moest worden uitgedrukt in een rapportcijfer (1=zeer ontevreden en 10=zeer tevreden).

Milieuproblemen in de wijk

De respondenten is gevraagd om van een lijst met 12 onderwerpen aan te geven wat de drie grootste (milieu)problemen zijn die ze in hun wijk ervaren.

Sociale cohesie

Op basis van vijf vragen over de wijk waar in de respondent woont, kan inzicht worden gekregen in de mate van sociale cohesie in de wijk. Aan de hand van de antwoorden op de vijf vragen wordt een gemiddelde score voor sociale cohesie in de wijk berekend. Hoe lager de score, hoe ongunstiger men de sociale cohesie in de wijk beoordeelt. Wijken zijn op basis van de score ingedeeld in wijken met een lage, gemiddelde of hoge sociale cohesie.

Huiselijk geweld

Huiselijk geweld is in de vragenlijst omschreven als geweld dat door iemand uit de huiselijke kring wordt gepleegd (gezinsleden, familieleden, (ex)partners, huisvrienden). Slachtoffers en daders van geweld kunnen zowel vrouwen, kinderen als mannen zijn. Het kan gaan om psychisch of emotioneel geweld (getreiterd, gekleineerd of uitgescholden worden), lichamelijk geweld (mishandeld, geschopt en geslagen), ongewenste seksuele toenadering (seksueel getinte opmerkingen en ongewenst aangeraakt) en / of seksueel geweld (aangerand of verkracht).